

DIGITĀLĀ PRODUKTU PASE

Darbojas pēc
GS1 standartiem

VISS, KAS JUMS JĀZINA

Eiropas Savienība ir stingri apņēmusies līdz 2050. gadam kļūt par pirmo klimatneitrālo reģionu. Lai to panāktu, tika izstrādāts Zaļais kurss un vairāki citi tiesību akti, tostarp priekšlikums jaunai ilgtspējīgu produktu ekodizaina regulai (ESPR). Viens no galvenajiem šīs politikas instrumentiem ir digitālā produktu pase (DPP).

Ļaujot visā produktu aprites ciklā iegūt visu būtisko informāciju, DPP ieņem centrālo lomu aprites ekonomikā, kas aizstāv paradigmas maiņu un piedāvā pārveidot pašreizējo lineāro saimniekošanas sistēmu no resursu ieguves caur ražošanu un patēriņu līdz izmešanai atkritumos (*take-make-waste*), uz produktu un sastāvdaļu pārstrādi un pēc iespējas ilgāku atkārtotu izmantošanu.

Lai arī ESPR un DPP tiesību akti atrodas nobeiguma stadijā, tomēr jau šobrīd ir zināms, ka tie tiks piemēroti visiem produktiem un sastāvdaļām gandrīz visās darbības nozarēs, izņemot pārtiku, barību, zāles un mehāniskos transportlīdzekļus, un ietekmēs visus tirgus dalībniekus, kas piedalās produktu ražošanā un komercializēšanā Eiropas Savienībā. Tas radīs jaunu tiesību un pienākumu kopumu tiem, kas pērk un pārdod, vienkāršos procesus un galu galā uzlabos patērētāju pieredzi.

Šāda mehānisma ieviešana no uzņēmumiem prasa papildu ieguldījumus, bet GS1 standartu sistēma palīdz šo pāreju atvieglot.

GS1 jau zināmu attālumu ir veikusi, tai ir zināšanas, kas iegūtas daudzu gadu pieredzē, un tai pat laikā tā atrodas vietās, kurās daudznazaru komandas pēta visefektīvākos DPP ieviešanas veidus.

KAS IR DIGITĀLĀ PRODUKTA PASE?

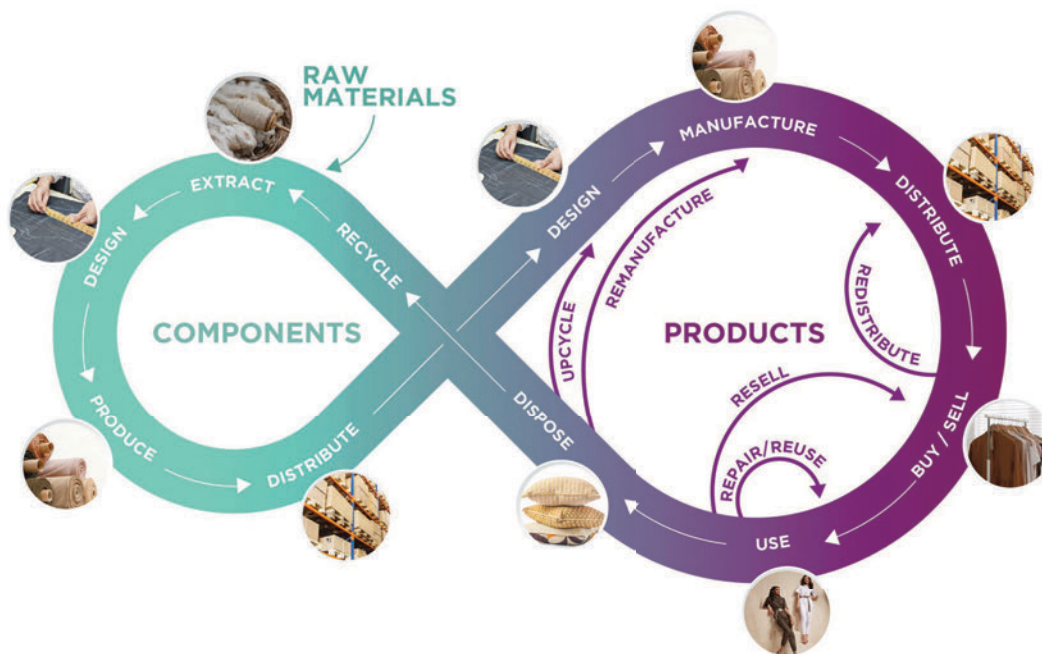
- Tas ir mehānisms, lai elektroniski reģistrētu, apstrādātu un apmainītos ar informāciju par produktiem starp ražotājiem, uzņēmumiem, iestādēm un patērētājiem.
- Tā nodrošina skaidrus, strukturētus un pieejamus datus par katra produkta īpašībām un sastāvdaļām, materiālu izcelsmi, ražošanas metodēm un citu būtisku informāciju.
- DPP mērķis ir vienkāršot digitālo piekļuvi attiecīgai produktam specifiskai informācijai ilgtspējības, aprites un tiesiskās atbilstības jomā.
- Vajadzības gadījumā tas ļaus iekļaut arī izsekojamības informāciju.

Ražotājiem un izgatavotājiem ir jāsniedz ne tikai pamatinformācija, piemēram, produkta pamatdati, bet arī papildu dati, piemēram, par CO2 emisijām un īpaši bīstamu vielu klātbūtni. Piegādes ķēdē citi dalībnieki - līdz pat produkta piegādei galapatērētājam, var pievienot cita veida informāciju, kas vēlākā posmā ir pieejama tiem, kuri veic remontu vai pārstrādi, un arī viņi var atjaunināt ar produkta pasēm saistītos datus.

KĀPĒC DIGITĀLĀ PRODUKTA PASE?

Mūsu kā patērētāju dzīve kļūst arvien digitālāka, lai gan mēs nepārstājam lietot fiziskus priekšmetus. Tāpēc mums ir jāizmanto mūsu paļāvība uz tehnoloģijām savā labā. Produkta identifikācijas dokuments, kas ir uzreiz pieejams, ir komforta, drošības un lietderības garantija.

DPP ir paredzēta, lai vienkāršotu un optimizētu procesus visā vērtību ķēdē visā produkta dzīves cikla laikā (tā var kalpot pat ilgāk par pašu produktu), galu galā uzlabojot to cilvēku dzīvi, kuri ražo, pārdod, patērē, uzrauga, remontē un demontē produktu.

KĀ TAS DARBOJAS?

KO TAS IEKĻAUJ?

Visiem attiecīgajiem produktiem un to sastāvdaļām, ko tirgo Eiropas zonā, jābūt saistītiem ar DPP. Tās ir preces, kuras tiek ražotas ne tikai ES, bet arī ārpus tās. Un tā ir tirgus dalībnieka atbildība: uzņēmums, kas pēc regulas un nozaru tiesību aktu (tā saukto deleģēto aktu) stāšanās spēkā pirmo reizi laiž produktu Eiropas tirgū. Tādējādi tiek ietekmēti ne tikai Eiropas uzņēmumi, bet arī piegādātāji no visas pasaules, kas eksportē preces uz Eiropas tirgu. Pirmajā posmā ir iekļauti tekstilizstrādājumi un apavi, būvniecība, elektriskie transportlīdzekļi un rūpnieciskās baterijas, rotaļlietas un mazgāšanas līdzekļi, kā arī dzelzs un tērauds, taču tas tiks attiecināts uz praktiski visām nozarēm (vienīgie izņēmumi ir zāles, pārtika un barība). Tātad, ir paredzēts, ka 2030. gadā vairāk kā 14 miljardiem produktu būs DPP.

Turpinājumā ieskats Eiropas Komisijas paredzētajos ieviešanas darbos, iekļaujot visaptverošu to produktu grupu sarakstu, kurām Komisijai būtu jāpiešķir prioritāte.

TURPMĀKIE IEVIEŠANAS DARBI

- Komisija pieņems ESPR darba plānu. Pieņemšana paredzēta 9 mēnešu laikā pēc ESPR stāšanās spēkā (t.i., aptuveni 2025. gada 1. -2. ceturksnī).

- Abi likumdevēji ir iepriekš noteikuši vairākas produktu grupas, kuras Eiropas Komisija noteiks kā prioritāras:
Dzelzs un tērauds > Alumīnijs > Tekstilizstrādājumi, jo īpaši apģērbi un apavi > Mēbeles, tostarp matračī > Riepas > Mazgāšanas līdzekļi > Krāsas > Smērvielas > Ķīmikālijas > Ar enerģiju saistīti produkti > /Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju produkti un cita elektronika.

- Samazina ietekmi uz vidi gan ražošanā, gan piegādes ķēdē pateicoties efektīvākai atkārtotai izmantošanai.
- Palielina pārredzamību, jo uzlabo izsekojamību.
- Aizsargā pret viltošanu un palielina produktu drošību.

- Komisija patur tiesības ESPR darba plānā pievienot vai izņemt produktu grupas, taču tai ir jāsniedz katra lēmuma pamatojums.

KĀDAS IR DIGITĀLĀS PRODUKTU PASES PRIEKŠROCĪBAS?

- Palielina produktivitāti, radot jaunus uzņēmējdarbības modeļus un iespējas.
- Paātrina digitālo pāreju un var pavērt ceļu uz taisnīgāku sabiedrību.
- Dod iespēju uzņēmumiem ienākt Eiropas tirgū.

KAS NO TĀ IEGŪST?

- Industrija: jaunas iespējas, jauni modeļi, labāka datu pārvaldība, produktu optimizācija, procesu vienkāršošana.
- Regulatori: uzlabotas iespējas pārbaudīt, vai uzņēmumi un produkti atbilst tiesību aktu prasībām.
- Patērētāji: vairāk pieejamās informācijas, kas ļauj izdarīt labāku ilgtspējīgu izvēli.

KAD TAS STĀSIES SPĒKĀ?

- Pēc Eiropas Parlamenta vēlēšanām produktu pamatdatu prasības noteiks Eiropas Savienība.
- Sākot no 2027. gada, tiks atklātas detalizētākas, nozarei specifiskas prasības.
- Līdz 2030. gadam tiks pabeigts likumdošanas process un DPP darbosies pilnā apjomā.

Lai arī regula vēl nav stājusies spēkā, uzņēmumiem būtu jāsāk to īstenot, jo jau tagad ražotājiem ir iespēja sniegt pamatinformāciju par saviem produktiem. Tas ne tikai atvieglos pāreju, kad tā kļūs obligāta, bet arī sniegs uzņēmumiem konkurences priekšrocības.

KĀ TO IEVIEST?

**Izmēģiniet to darbībā:
Noskenējiet QR kodu,
lai redzētu, kā tas darbojas!**

DPP ieviešana ir nozīmīgs pasākums, kas satricinās visu starptautiskās tirdzniecības struktūru. Eiropas Komisijas regulas priekšlikumā ir uzsvērts, cik svarīgi ir ieviest atvērtus standartus, kuros pases ir savstarpēji savietojamas. GS1 jau ir gājusi tālu šajā virzienā:

- GS1 identifikatorus, piemēram, GTVN, jau izmanto daudzi uzņēmumi.
- GS1 ir vairāk nekā 50 gadu pieredze standartizācijas jomā, lai atbalstītu nozari un palīdzētu īstenot digitālo pāreju.
- GS1 ir zinātība (*know-how*) un tehniskie priekšnoteikumi, tā pārzina nozari, tirgus un vērtību un piegādes ķēdes.
- GS1 ir izveidojusi īpaša uzdevuma darba grupu aprites/DPP jautājumos, kurā darbojas daudznazaru grupas dalībnieki, kas ietver GS1 ekspertus, tirgotāju asociāciju un nozares pārstāvjus, kuri darbojas šajā

jomā un analizē visefektīvāko veidu, kā padarīt GS1 standartus piemērotus aprites ekonomikai.

- GS1 ir bijis uzticams partneris ražotājiem, zīmolu īpašniekiem, tirdzniecības platformām, mazumtirgotājiem un patērētājiem, kuri paļaujas uz šo bezpeļņas organizāciju, lai nodrošinātu globālus risinājumus, kas dod labumu visam tirdzniecības procesam.
- GS1 identifikatori un ISO prasībām atbilstoši datu nesēji ļaus uzņēmumiem attēlot datu atribūtus, izmantojot vienus un tos pašus 2D datu nesējus, tādējādi izvairoties no dažādu datu nesēju attēlošanas uz vienas un tās pašas (un dažkārt mazas) etiķetes.

Papildus pierādītajai GS1 spējai daudzējādā ziņā atbalstīt nozari ir arī pierādīts, ka, izmantojot esošos standartus, tiks samazinātas izmaksas, to ieviešana būs ātrāka un vienkāršāka, un tie būs pazīstami lielai daļai nozares pārstāvju.

Nepieciešama palīdzība?

Mēs varam jūs atbalstīt GS1 standartu ieviešanā.

Sazinieties ar mums

GS1 Latvija

Cēsu iela 31, k - 3
Rīga, LV-1012

T +371 678 308 22

M +371 273 344 58

E gs1@gs1lv.org

gs1lv.org